

Ny SIFO-undersökning visar:

Arbetsgivare blundar för lag om synundersökningar

Lagen säger att arbetsgivare ska erbjuda de medarbetare som normalt arbetar vid bildskärm mer än en timme om dagen en synundersökning. Men en färsk SIFO-undersökning visar att 3 av 4 arbetstagare inte blivit erbjudna en synundersökning av sin chef.

Vi jobbar mer framför datorn än någonsin; vilket för många innebär en kraftig ansträngning för ögonen. Enligt tvingande föreskrifter från Arbetsmiljöverket ska alla som normalt arbetar mer än en timme om dagen framför datorn – vilket majoriteten av respondenterna gör – bli erbjudna en synundersökning av sin chef.

Så är inte fallet. På frågan "Har ditt företag proaktivt erbjudit dig en synundersökning?" svarade 75 procent nej. På frågan "Vet du att din arbetsgivare är skyldig att erbjuda dig en synundersökning om du sitter mer än en timme framför datorn under arbetstid?" svarade 62 procent nej.

Gamnacke, huvudvärk, trötthet

Anita Robertson är optiker från kontaktlinseföretaget CIBA Vision. Hon berättar om de symptom arbetstagaren kan drabbas av om ett eventuellt synfel inte upptäcks och korrigeras.

- De som ser dåligt framför datorn tenderar att skjuta huvudet framåt och bilda en så kallad gamnacke med halsryggraden, vilket i längden kan leda till nackbesvär. Huvudvärk, trötthet och ögonirritation är andra symptom som drabbar den som arbetar under påfrestande synförhållanden, säger Anita Robertson.

Regelbundna synundersökningar under anställningen

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift ansvarar arbetsgivaren inte bara för att synundersökningar görs i samband med en nyanställning, utan att synundersökningarna också följs upp med regelbundna intervall. Som arbetstagare har man rätt att genomföra synundersökningen under arbetstid.

SIFO-undersökningen visar att majoriteten låter det gå mer än tre år mellan synundersökningarna.

- Ögonen förändras över tid, så det är viktigt med regelbundna synundersökningar för att säkerställa att den anställde hela tiden har rätt synhjälpmedel. Både arbetsgivaren och arbetstagaren vinner på detta – inte minst eftersom besvär som huvudvärk och trötthet i det långa loppet påverkar arbetsprestationen. Det är en investering i personalhälsan, säger Anita Robertson.

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes i Sifo Research Internationals webbpanel. Sammanlagt 1232 personer har besvarat frågorna.

För mer information;

- **Om synproblem och optikfrågor, kontakta:**

Anita Robertson, CIBA Vision Nordic AB

Mobil: +46 70 367 56 68

Email : anita.robertson@cibavision.com

- **Om Arbetsmiljöverkets föreskrifter, besök:**

<http://www.av.se/>

http://www.av.se/lagochratt/afs/afs1998_05.aspx

Tel: 08-730 90 00

- **Om SIFO-undersökningen, kontakta:**

Karolina Eriksson, Spotlight PR

Mobil: 0765 45 40 01

Email: karolina@spotlightpr.se

Om CIBA VISION

Med vår vision "Shared passion for healthy vision and better life, är CIBA VISION en global ledare när det gäller forskning, utveckling och tillverkning av kontaktlinser och linsskötselprodukter. Vi fokuserar på innovation, kvalitet och starka relationer till optiker och ögonläkare, och CIBA VISION delar deras intresse för en hälsosam syn och önskan om att förbättra kundernas livskvalitet, oavsett var de bor. Vi har huvudkvarter i Atlanta i USA och erbjuder lösningar som passar människors livsstil, prioriteringar och behov i mer än 70 länder världen över.

Information om Arbetsmiljöverkets föreskrifter - AFS 1998:05 - Arbete vid bildskärm

Arbetsmiljöverkets föreskrifter avseende bildskärmsarbete hittas i fulltext (d.v.s. den ursprungliga texten och samtliga ändringar som gjorts sedan föreskriften kom ut första gången) på: http://www.av.se/lagochratt/afs/afs1998_05.aspx

Synundersökning och glasögon för bildskärmsarbete 6 §

6 § Arbetsgivare skall se till att arbetstagare som normalt skall arbeta vid bildskärm mer än en timme under arbetsdagen genomgår synundersökning. Undersökningen skall utföras av en person med tillräckliga kvalifikationer.

Om en sådan synundersökning nyligen genomförts genom annan arbetsgivares försorg skall en ny synundersökning göras endast om det finns nya eller förändrade synkrav i det aktuella bildskärmsarbetet eller om arbetstagarens synstatus förändrats sedan den förra synundersökningen.

Synundersökning skall därefter ordnas med regelbundna intervall, samt när arbetstagare uppger besvär som kan ha samband med synkraven i arbetet.

Om resultaten av en synundersökning visar att det behövs en kompletterande undersökning av en ögonläkare med hänsyn till synkraven i bildskärmsarbetet skall arbetsgivaren ordna en sådan undersökning.

Arbetsgivaren skall tillhandahålla arbetstagaren särskilda glasögon, som är utprovade för bildskärmsarbetet, om en synundersökning visar att sådana behövs och att glasögon för normalt bruk inte kan användas.

Åtgärder som behöver vidtas med stöd av denna paragraf får inte medföra kostnader för arbetstagarna.

Frågor och Svar (Källa: Arbetsmiljöverket)

Är en föreskrift samma sak som en lag? Är arbetsgivaren "tvingad" att stå för synundersökning, eller är det endast en rekommendation?

Arbetsmiljölagen är en ramlag. Den kompletteras av Arbetsmiljöverkets föreskrifter, AFS. Dessa är tvingande där det står "skall". I AFS 1998:5 står bland annat följande: "Arbetsgivare skall se till att arbetstagare som normalt skall arbeta vid bildskärm mer än en timme under arbetsdagen genomgår synundersökning".

Vad innebär "mer än en timme under arbetsdagen" som det står i 6 § i reglerna Arbete vid bildskärm?

Mer än en timme under arbetsdagen betyder den sammanlagda tiden man avläser en bildskärm under arbetsdagen.

Vad är arbetsgivarens ansvar när det gäller synundersökning för bildskärmsarbete och bildskärmsglasögon?

Arbetsgivaren ska se till att alla anställda som vanligen arbetar mer än en timme per dag vid bildskärm genomgår en särskild synundersökning för arbetet. Om synundersökningen visar att en den anställda behöver speciellt anpassade glas för bildskärmsarbetet, så ska arbetsgivaren förse den anställda med sådana arbetsglasögon.

Är det arbetsgivaren som ska se till att man kommer iväg på synundersökning?

Arbetsgivaren ska se till att alla anställda som vanligen jobbar mer än en timme sammanlagt under arbetsdagen mot bildskärm synundersöks. Att ha rutiner för detta och följa upp så att det fungerar är arbetsgivarens ansvar. Du som är anställd har ett ansvar för att medverka till att arbetsmiljöarbetet fungerar och delta i genomförandet av åtgärder. När det gäller synundersökningar kan det handla om att du har koll på när det är dags för dig att komma iväg på synundersökning, ta kontakt med företagshälsovård eller optiker och boka tid, samt påtala för arbetsgivaren om något inte fungerar eller om du har besvär som kan ha samband med bildskärmsarbetet.

Har jag rätt att gå på synundersökning för bildskärmsglasögon på arbetstid?

Arbetsgivarens har ansvaret för arbetsmiljön och för att vidta åtgärder som behövs för att anpassa de enskilda arbetstagarnas arbetssituation med utgångspunkt från deras förutsättningar för arbetsuppgifterna. Åtgärder som behövs för arbetsmiljön ska kunna vidtas under arbetstid. Arbetsmedicinska synundersökningar för bildskärmsarbete och vid behov ordination av arbetsglas är exempel på sådana åtgärder. 6 § i reglerna om arbete vid bildskärm (AFS 1998:5) säger också att åtgärder som behöver vidtas med stöd av paragrafen inte får medföra kostnader för arbetstagarna. Det betyder att arbetstagaren ska ha möjlighet att genomgå en arbetsmedicinsk synundersökning under arbetstid. Om inte behovet är akut kan man i samråd med arbetsgivaren förlägga synundersökning till en tid som passar både den enskilde och verksamheten så bra som möjligt, t.ex. i anslutning till arbetsdagens början eller slut.

Är det någon skillnad mellan synundersökning för arbetet och synundersökningen jag gör för min vanliga, privata glasögon?

Ja, synundersökningen för arbetet är en arbetsmedicinsk undersökning. Den gäller bara förhållandena i arbetet. Den ska ge svar på om och i så fall vilket korrektionsglas som krävs för den berörda personen i aktuell arbetssituation. Att de anställda blir synundersökta för bildskärmsarbetet ingår i arbetsgivarens arbetsmiljöansvar. Därmed kan arbetsgivaren också ange formerna för synundersökningarna, till exempel om de anställda ska gå via företagshälsovården och till vilken optiker de anställda ska vända sig. Du kan alltså inte förutsätta att du kan gå till samma optiker som du använder för att prova ut din vanliga, privata glasögon.

Har man rätt till bildskärmsglasögon även om jag bara har ett vikariat?

Reglerna om arbete vid bildskärm, AFS 1998:5, gäller oavsett vilken typ av anställning man har eller hur lång tid man är anställd. Anställningsperiodens längd påverkar således inte arbetsgivarens skyldigheter avseende synundersökning för bildskärmsarbete och vid behov förse den anställde med särskilda bildskärmsglasögon.

För mer information, besök www.av.se